

אותה הגברת בשינוי האדרת?

26.08.2024 | זכי שלום | written by

המורשת המשפחתית

בנאום שופע ביטחון עצמי, אופטימיות וחזון מרשים כבשה קמלה האריס את ליבם של באי הוועידה הדמוקרטית בשיקגו. היא הקדישה בחוכמה רבה חלק ניכר מנאומה להצגת המקורות שמהם היא ינקה את מורשתה: את בית הוריה, שופע החום והאהבה, המנסה בכל כוחו להתמודד עם מצוקות כספיות ומכשולים חברתיים שמציבה בפניו האליטה האמריקנית השֶבֶעָה ורבת העוצמה. היא הקדישה מקום נכבד לְאָמָה, שימאלה האריס (Shyamala Harris), ולנורמות שעל פיהן היא חינכה אותה.

אין ספק שיכולתה לשכנע את בני המעמד הבינוני בארצות הברית שהיא "אחת משלנו", בת המעמד הבינוני שנאלצה להיאבק ב"ציפורניה" כדי להתקדם בסולם הדרגות של החברה האמריקנית, מעניקה לה יתרון רב על טראמפ בהקשר זה. יהיה קל לשכנע את הבוחרים שהוא, בניגוד אליה, גדל עם "כפית של כסף". לכן יכולתו להבין את מצוקתם של בני מעמד הפועלים והמעמד הבינוני קטנה בהרבה משלה. תמונת מצב זו מעמידה בפני טראמפ אתגר קשה למדי במערכת בחירות צמודה זו.

לאורך נאומה היא הדגישה שוב ושוב את מלחמתה כעורכת דין ותובעת למען המעמדות החלשים, ואת אומץ ליבה להתמודד עם גורמים רבי כוח בחברה האמריקנית שאיימו לפגוע בה ובמעמדה. המסר לבוחרים היה בולט: "אני אישה רגישה למודת קשיים ומאבקים, ויש בי האומץ הנדרש כדי למלא את תפקיד נשיא ארצות הברית תחת הסיסמה 'נחושה לפעול למען העם'". אמריקה, על פי האריס, יכולה להשתחרר מכבלי העבר ולמנות בפעם הראשונה בתולדותיה אישה כמוה לנשיאה.

חולשותיו של טראמפ

בנאומה הרבתה האריס לתקוף בחריפות רבה את המועמד הרפובליקני טראמפ ואת הסכנות הרבות הכרוכות במינויו כנשיא. זאת, על רקע הטיעונים העיקריים הבאים:

א. העדר מחויבות מצידו לעקרונות הדמוקרטיה, ובעיקר להעברת השלטון בדרכי שלום. רמז עבה לטענות על מעורבותו באירועי "גבעת הקפיטול".

ב. טראמפ יפעל למען אליטות שולטות ולא למען העם האמריקני כולו.

ג. הוא הואשם בעבירות חמורות, כולל הטרדה מינית, ואינו ראוי לשמש כנשיא.

ד. כנשיא הוא יבטל זכויות יסוד של אזרחי ארצות הברית.

ה. הוא יפגע קשות במעמד הכלכלי של אזרחי ארצות הברית, תנאי הרווחה, הבריאות והחינוך ובזכותן של נשים על גופן.

ו. הוא יוביל לפירוקה של ברית נאט"ו.

ז. הוא יתחבר אל דיקטטורים בעולם כמו מנהיגי רוסיה וצפון קוריאה.

"אני לא שייכת למחנה הפרוגרסיבי"

בנאומה עשתה האריס מאמץ ניכר להתנכר לדימוי הפרוגרסיבי שדבק בה:

א. היא טרחה להדגיש כי חונכה על ברכי האמונה ועקרונות המוסר המערביים. יחד עם זאת היא לא ציינה, כפי שעשו נשיאים אחרים, את הכנסייה ואת הקשר עם ראשיה. המילה GOD הוזכרה בנאומה רק בהקשר של המשפט המסיים המקובל תמיד אצל מנהיגי ארצות הברית: "הא-ל יברך את ארצות הברית".

ב. היא הבהירה שהיא תומכת בשמירת גבולותיה של ארצות הברית מפני חדירת מסתננים. לדבריה, היא אף יזמה הצעת חוק שעליה הסכימו גם נציגי המפלגה הרפובליקנית, המאזנת בין הצורך למנוע הגירה בלתי מרוסנת לתוך ארצות הברית ובין שימור המורשת האמריקנית כארץ של מהגרים.

ג. היא הדגישה שהיא תומכת בחיזוקו של הצבא האמריקני כדי שיהיה תמיד הצבא החזק והקטלני ביותר בעולם.

ד. היא הבהירה שהיא תשאף לכך שארצות הברית, ולא סין, היא שתוביל בתחומי המדע והטכנולוגיה, ובעיקר בתחומי הבינה המלאכותית וחקר החלל.

תמיכה מסויגת בישראל

בנאומה עשתה האריס גם מאמץ "להתנקות" מן הדימוי האנטי-ישראלי שדבק בה. היא הדגישה את תמיכתה בעסקה שתוביל להחזרת החטופים ולהפסקת אש. לקהל הרחב עמדה זו נראית כעמדה העשויה לשרת את האינטרסים של מדינת ישראל. ואולם, האריס יודעת היטב שהקריאה להפסקת אש, כלומר הפסקת הלחימה, בטרם הגשימה ישראל את יעדיה במלחמה, תוביל לתבוסתה של מדינת ישראל במלחמה זו. היא גם יודעת היטב שעסקה של שחרור כל החטופים אינה עומדת כלל על הפרק.

את תמיכתה המסויגת, יש לאמר, בישראל היא "עוטפת" באמצעות אמירה שגרתית הנישאת בפי כל מנהיג אמריקני: תמיכה בזכותה של ישראל להגן על עצמה, והבטחת יכולתה של ישראל להגן על עצמה. כל זאת, היא קובעת (בנוסח שראש הממשלה הדגיש מתחילת המערכה), כדי שהתקפה נוסח ה-7 באוקטובר 2023 מצד החמאס, שכללה גם תקיפות מיניות, לא תחזור על

כיצד זה מתיישב עם הקריאה להפסקת אש, שפירושה המעשי הוא המשך שלטון החמאס ברצועה, אין היא מבהירה. אין גם סיכוי שמישהו ישאל אותה על כך. בכל מקרה היא תוכל לטעון, בצדק רב, שהמתווה שהיא מציעה מקובל על אישים בכירים במערכת הביטחון של ישראל. ומה לנו כי נלין עליה?

לצורך "האיזון הקדוש" האריס עוברת מייד לתיאור סבלם הקשה של תושבי עזה. רבים מהם, היא קובעת, מצאו את מותם במלחמה הקשה, אחרים נפצעו. אלה שנותרו בחיים נאלצים לנוס על נפשם ממקום למקום כדי להימלט מאימת האש המשתוללת ברצועה. הנשיא ביידן ואנוכי, אומרת האריס, פועלים מסביב לשעון כדי להביא להפסקת הסבל הנורא שהמלחמה גורמת.

ולבסוף, איך אפשר בלי זה, האריס חוזרת ומדגישה את זכותם של הפלסטינים לכבוד, לחופש ולהגדרה עצמית. משפט אחד האריס מקדישה לאיראן. לא לפעילותה הגרעינית, אלא לפעילותה נגד אינטרסים אמריקנים באזור ולפגיעתה בחיילים אמריקנים. ומה באשר לגרעין האיראני ההולך ומתקרב לנקודת מימוש? על כך אין לה דבר לאמר.

סיכום

נאומה של האריס בוועידה הדמוקרטית בשיקגו נועד להעניק לה דימוי של מנהיגה בעלת יכולת מנהיגותית, עוצמה רטורית מרשימה וכישרון לסחוף אלפים אחריה. היא הייתה חייבת להשיג זאת כדי להשתחרר מן הדימוי של פוליטיקאית שטחית ורדודה, המצליחה להביך רבים בפרצי הצחוק הבלתי נשלטים שלה. ייתכן מאוד שהיא תנסה לנצל את מצב המלחמה באזור כדי לדחוק את רגליו של הנשיא ביידן ולהפגין יכולת מנהיגותית במצבי משבר אסטרטגיים.

יעד נוסף של נאומה היה להשתחרר מן הדימוי הפרוגרסיבי שדבק בה. נאומה התאפיין בהדגשת מוטיבים לאומיים משפחתיים, נחישות, אומץ לב, תקווה ואופטימיות המשותפים לרבים מאזרחי ארצות הברית. את באי הוועידה היא הצליחה, ככל הנראה, לשכנע בדבריה.

ואולם, בקרוב מאוד תצטרך האריס "לפרוט לפרוטות" את הצהרותיה הפשטניות בוועידה. אז, בהעדר קהל מגויס, שואג ומריע, כך ניתן לקוות, מול שאלות קשות של מנחים מנוסים בטלוויזיה, יצא המרצע מן השק. אז, יתברר אל נכון האם עמדותיה ה"עצמאיות" של האריס משקפות מפנה בתפיסת עולמה, או צעד טקטי שנועד לרכוש לצידה את המרכז והימין המתון של ארצות הברית.

נאומה של האריס בוועידה של המפלגה הדמוקרטית בשיקגו התנהל בצל הפגנות סוערות מצד גורמים פלסטיניים רדיקליים. הללו קראו, תוך שימוש באלימות רבה, למפלגה הדמוקרטית לאמץ קו קיצוני נגד מדינת ישראל, למנוע ממנה נשק שימש לפגיעה בתושבי עזה וללחוץ עליה למימוש "החזון הפלסטיני". לזכותה של האריס ייאמר שהיא לא הלכה שבי אחר הדרך החנפנית של הנשיא כלפי המפגינים ("they have a point"). היא התעלמה מהם לחלוטין.

על רקע זה, יש להודות, נאומה של האריס מצטייר לעיני אלה שאינם בקיאים ב"אותיות הקטנות" כנאום של תמיכה בישראל. היא הגדירה את החמאס כ"ארגון טרור", והתייחסה מפורשות לפשעים המיניים שביצעו אנשי החמאס במתקפה שלהם ב-7 באוקטובר 2023. גם כאן קשה לנו לקבוע אם התבטאויות אוהדות אלה כלפי ישראל הן צעד טקטי הנובע מדאגה בקרב ראשי המפלגה הדמוקרטית מפני זליגת קולות של יהודים מן המפלגה הדמוקרטית אל המפלגה הרפובליקנית, או, שמא מדובר כאן בגישה עצמאית מאוזנת ופרגמטית יותר של האריס נוכח תמונת המצב הנשקפת לעיניה.

גם סוגיה זו, כך יש לקוות, תִּלְבֵּן בצורה מפורטת יותר בהמשך הדרך. הלחימה המתמשכת נגד החמאס והחיזבאללה והסכנה של עימות נגד איראן יחייבו את האריס להבהיר ביתר פירוט את עמדותיה. גם בעימותים הטלוויזיוניים היא תתקשה "לעמוד מן הצד" ותצטרך לנקוט עמדה ברורה יותר בסוגיית המלחמה במזרח התיכון. בכל מקרה יהיה "מעניין", וזאת בלשון המעטה, בזירה האמריקנית בחודשים הקרובים.